

Реферат на тему: Польща в 1918-1939 рр.

План:

1. Відновлення державної незалежності Польщі. Юзеф Пілсудський.
2. Польсько-більшовицька війна 1920 року.
3. Режим “санації” (оздоровлення).

1. Внаслідок поділів Польщі наприкінці 18 століття між Росією, Австрією та Пруссією польський народ надовго втратив свою державність. Всі наступні роки минули під знаком національно-визвольного руху на польських землях з метою відновлення суверенітету й незалежності Польської держави. Повалення царату в лютому 1917 р. активізувало польські патріотичні сили. Об'єктивні передумови досягнення суверенітету містили положення Декларації прав народів Росії, де проголошувалося право народів на “самовизначення та створення самостійних держав”.

На початку 1918 р. в королівстві Польському, що раніше входило до складу Росії, а з 1915 р. було окуповане австро-німецькими військами, спостерігалось піднесення національно-визвольного руху. Революції в Росії, Австро-Угорщини, Німеччині створили сприятливі умови для відновлення незалежності країни. За умов краху австро-німецької окупації, в ніч проти 7 листопада 1918р. представники лівих партій – Польської соціалістичної партії (ППС), галицької соціал-демократії та партії людової (селянської) – створили в Любліні незалежний від окупантів уряд, що його очолив депутат австрійського рейхсрату, лідер галицької соціал-демократії Ігнацій Дашинський. Цей уряд проголосив Польщу народною республікою, обіцяв передати на розгляд установчих зборів низку демократичних реформ, але проіснував недовго. 10 листопада до Варшави повернувся, звільнившись із в'язниці в Магдебурзі (Німеччина), Юзеф Пілсудський, в якому представники польського капіталу і правих партій вбачали людину, здатну відродити польську державність.

Створена окупантами у Варшаві Регентська рада 11 листопада 1918р. передала Пілсудському владу з “метою збереження порядку в країні”. На вимогу Пілсудського уряд Дашинського пішов у відставку, а натомість було створено новий на чолі з правим соціалістом Є. Морачевським, що був повністю підлеглий Пілсудському, проголошеному “начальником” держави.

Відновлення незалежності Польщі в листопаді 1918р. завершило національно-визвольну боротьбу польського народу, що тривала більш як 120 років.

2. Польські правлячі кола прагнули відновити Річ Посполиту “від моря до моря” (від Балтики до Чорного моря). До цієї держави передбачалося долучити Литву, Білорусь та Україну. У 1919 р. польські війська окупували Білорусь, Західну Волинь, райони Полісся. Після розгрому денікінських військ почалася передислокація частин Червоної армії на створений проти поляків Західний фронт. Польська армія за допомогою Антанти стала однією з найчисленніших у Європі.

Не маючи виходу з тяжкої ситуації, голова української Директорії Петлюра пішов на зближення з поляками.

22 квітня 1920 року між Польщею та УНР було підписано Варшавський договір, згідно з яким Польща визнавала УНР, оформлювався союз для боротьби з більшовиками, надалі вся Правобережна Україна мала увійти до Польщі.

24 квітня було укладено військову конвенцію між УНР і Польщею. Збройні сили УНР переходили під польське командування. Петлюра фактично жертвував територією ЗУНР, щоби відстояти УНР у боротьбі проти більшовиків. Наступного дня розпочався спільний наступ військ Польщі та УНР з метою з'єднання з військами Врангеля.

7 травня 1920 року поляки здобули Київ. Хоч у травні польсько-українські війська увійшли в Житомир, Вінницю, Київ і Директорія переїхала до столиці, відносини між поляками та УНР почали загострюватися.

Аж тут війська радянської Росії розпочали наступ проти поляків у напрямі України та Білорусі.

12 червня було взято Київ.

13 червня вони захопили Житомир, Вінницю, Коростень, а наприкінці місяця Західний фронт вийшов на Варшавський напрям. Запеклі бої розгорнулися на підступах до Варшави та Львова. 15 серпня 1920 року польські війська перейшли в контрнаступ під Варшавою та розгромили частини Червоної армії. Радянська армія була змушена укласти перемир'я у Ризі в жовтні 1920 року. За його умовами припинялися бойові дії та встановлювався кордон між Польщею, Росією та Україною.

Проте війська УНР не визнали перемир'я і зайняли Вінницю. Вони вели запеклу боротьбу проти Червоної армії. В листопаді війська УНР змушені були відступити за річку Збруч, на територію, зайняту поляками. Тут армію УНР було роззброєно, а її особовий склад інтерновано в польські табори. Західна Україна та Західна Білорусь залишилась у складі Польської держави за Ризьким мирним договором, підписаним 18 березня 1921 року між РСФРР, УСРР і Польщею. Польща визнала УСРР, а Сх. Галичина опинилась у складі Польщі до 1939 року.

3. У березні 1921 року сейм прийняв Конституцію Польської республіки.

Пілсудський, невдоволений тим, що конституція обмежувала права керівника держави, відмовився балотуватися на посаду президента. Ним було обрано Г. Нарutowича, але через тиждень після виборів його вбили. Новим президентом обрали С. Войцеховського, замолоду пов'язаного з ППС.

Форма правління в Польщі за конституцією 1921 року

Хоч Пілсудський і не балотувався на пост президента, він хотів захопити владу.

12 травня 1926 року війська, якими він командував розпочали похід на Варшаву. Проти уряду виступив робітничий клас.

Як Пілсудський, так і уряд не хотіли громадянської війни. 14 травня Войцеховський та уряд Вітоса склали повноваження.

Прихід до влади Пілсудського збігся з частковою стабілізацією економіки. Її було досягнуто за допомогою іноземного капіталу.

Проте вже 1926 почалися з'являтися перші ознаки кризи, яка тяжко вразила економіку 1928 року і тривала аж до 1935 року.

Криза охопила не лише трудящі маси, а й буржуазію. У 1930-35 роках збанкрутувало 3

тисячі підприємств, у тому числі і великих фірм.

В умовах економічної кризи й політичного терору народні маси вели боротьбу проти диктатури..

Загалом режим “санації” у першій половині 30-х рр. Помітно еволюціонував праворуч. Головні положення конституції 1935 року відображали ідею Пілсудського про державу, як головну інстанцію, якій повинно прислужувати суспільство. За конституцією уряд отримував незалежність, а можливості парламенту обмежувались.

В травні 1935 року Пілсудський помер. Ліві сили Польщі у 1935-7 рр. Намагались створити Народний фронт. Хоча ці спроби не мали успіху, антифашистський рух перешкодив перетворенню Польщі на державу, подібну до гітлерівської Німеччини та фашистської Італії.